

CYKL | KINO WSPÓŁCZESNE
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PODSTAWOWA 4-6

ANALIZA PSYCHOLOGICZNA

opracowanie: Karolina Giedrys-Majkut

FILM | „MIRAI”, reż. M. Hosoda

Kilkuletni Kun staje wobec wyzwania, jakim jest pojawienie się w domu małej siostry, Mirai. Choć na początku jest podekscytowany nową sytuacją, szybko okazuje się, że większość zmian, jakie zaszły w jego życiu wcale mu nie odpowiada. Chłopiec przeżywa zalew trudnych emocji – zazdrości, złości i smutku. Przeciężeni obowiązkami rodzice nie mogą, czasem też i nie chcą zająć się samopoczuciem synka, sami zresztą nie są w najlepszej formie. Na szczęście Kun zyskuje innych magicznych przewodników, którzy pomagają mu zrozumieć swoje położenie i zmobilizować siły do poradzenia sobie z nową rolą. Wędruje w czasie, poznając przeszłość i przyszłość swojej rodziny, przeżywa rozmaite przygody u boku swoich krewnych i bliskich. Dzięki nim rozpoznaje wagę tego, co on może zrobić dla innych, a oni dla niego. Piękna wizualnie opowieść o empatii, trudnych zmianach, obowiązkach i korzyściach, jakie wynikają z naszej przynależności do wspólnoty.

TEMATY DO OMÓWIENIA

Film stwarza okazję do omówienia z uczniami tematów:

- Jak rodzi się w nas empatia
- Zmiany, zmiany, zmiany
- Każdy z osobna i wszyscy razem

Jak rodzi się w nas empatia

Dorastanie do empatii nie jest prostym procesem, choć psychologowie twierdzą, że mamy biologiczne predyspozycje do tej kompetencji. Już noworodki reagują na płacz innych dzieci, a dwulatki starają się pocieszać swoich rówieśników w stresie. Minie jednak nieco czasu zanim dzieci nauczą się, że uczucia innych mogą różnić się od tego, co same przeżywają i że każdy może inaczej doświadczać danej sytuacji i inaczej na nią odpowiadać. Jeśli Kun ma bezpiecznie przejść przez zmiany w swoim domu, musi posiadać tę wiedzę, na tyle, na ile to w jego wieku możliwe. Pomagają mu w tym kolejne postacie pojawiające się przed jego oczyma i opowiadające mu o tym, jak świat wygląda z ich perspektywy.

I tak, Yuko, pies chłopca, który teraz objawia mu się jako zdezonizowany książę domu, opowie mu o tym, jak sam się czuł, gdy w domu pojawił się pierwszy noworodek, czyli Kun właśnie. Mirai z przyszłości wyzna mu, co dla niej jest ważne i zachęci do tego, by pomógł jej zaradzić kłopotom. Mama z czasów, gdy była małą dziewczynką, pokaże Kunowi, jak lubiła się bawić, a pradziadek, co mu się przydarzyło w trakcie wojny. Każdy z tych bohaterów wzbogaca świat chłopca o świadomość bogactwa przeżyć i potrzeb innych ludzi, i wspiera go w rozwijaniu emocjonalnej komunikacji z innymi. Taka ilustracja to także ważna lekcja

dla rodziców – jak pokazują bowiem badania, im częściej rozmawiamy z dziećmi na temat stanów wewnętrznych innych osób, tym bardziej wzrasta ich zdolność do reagowania na innych z empatią i troską¹.

Pytania: Jak Kun reaguje na pojawienie się siostrzyczki? W jaki sposób odpowiadają na jego zachowanie rodzice? Co wtedy się wydarza? Kto objawia się Kunowi i jaką historię mu opowiada? Jakie jeszcze inne historie słyszy Kun dzięki podróżowaniu w czasie? Jakie mają znaczenie dla zrozumienia przez niego sytuacji, w której się znalazł? Co daje mu możliwość poznania perspektywy innych osób? Czym jest empatia? Dlaczego empatia jest ważna w naszym życiu?

Zmiany, zmiany, zmiany

W rodzinie Kuna zaszły poważne zmiany, które wytrącają wszystkich z dotychczasowej równowagi. Są to zmiany pożądane, jednak i tak wywołują prawdziwą eksplozję emocji. Część napięcia wynika ze zwiększenia obowiązków, i co za tym idzie stresu i zmęczenia, zwłaszcza w przypadku taty, który – na mocy ustaleń pomiędzy nim a mamą – musi zająć się opieką nad maluchami. Żal Kuna też nie jest bezpodstawny – wraz z pojawieniem się Mirai chłopczyk traci uprzywilejowaną pozycję jedynaka, musi dzielić się uwagą rodziców i dziadków, być bardziej samodzielny wobec codziennych trudności. W nowej sytuacji wyzwań nikomu nie brakuje.

Film „Mirai” pokazuje jednakże, że nieznanne samoistnie wywołuje w nas lęk. Gdy musimy wyjść poza oswojony świat, do którego jesteśmy przyzwyczajeni, pojawiają się takie przemyślenia, jak te z filmu. „Czy sobie poradzę?” – pyta swoją żonę tata Kuna, „Oni mnie już nie kochają” stwierdza chłopczyk. Przez jakiś czas bohaterowie filmu czują się niekompetentni, mało pewni siebie, odrzuceni, a to z kolei prowadzi do kumulacji spięć, którym dramaturgowie dodają rozwiązania wizualne twórców, takie na przykład, jak zmienianie się krzyczących dorosłych w potwory i zombie. Na szczęście Kun ma wsparcie w postaci swoich wirtualnych nauczycieli, w tym pradziadka, który pokazuje mu, że nie ma innego sposobu na radzenie sobie z lękiem przed nieznanym niż przeżywanie go. I Kun i jego rodzice w końcu oswiają się z nową sytuacją, co więcej, czują, że dzięki niej się rozwinęli. Mogą być inspiracją, która zapewne przyda się wszystkim widzom „Mirai”.

Pytania: Na czym polegają zmiany w domu Kuna? Jak domownicy podchodzą do tych zmian? Dlaczego pojawiają się w nich trudne emocje? Czym się denerwują? Co ich wytrąca z równowagi? Dlaczego nowe sytuacje są dla nas wyzwaniem? Jak można sobie poradzić z uczeniem się nowych rozwiązań i umiejętności? Czego uczy Kuna pradziadek? Jak Kun uczy się jeździć na rowerze?

Każdy z osobna i wszyscy razem

Opowieść o Kunie i jego rodzinie mówi dużo o znaczeniu wspólnoty w naszym życiu. Dzięki podróży w czasie chłopiec poznaje nowych krewnych lub odkrywa nieznanne fakty z życia tych, których już zna. Dowiaduje się, w jaki sposób pojedyncze decyzje konkretnych osób wpłynęły na życie innych, w jaki sposób losy osób ze wspólnoty, w tym przypadku rodziny, są ze sobą splecione i współzależne. Zrozumienie tego jest dla Kuna bardzo ważne, ponieważ w ten sposób dostrzega, że i jego decyzje wpływają na innych, a jego rola starszego brata jest wpisana w bardziej ogólny porządek. Wraz z uznaniem swojego miejsca w rodzinie, Kun godzi się na ustępstwa i rezygnację ze wcześniejszej swobody.

Ten aspekt przekazu „Mirai” warto umieścić w kontekście, jakim jest kultura kraju pochodzenia filmu, czyli Japonii. Jak wszystkie kultury kolektywistyczne, tak i ta niezwykle poważnie podchodzi do przynależności grupowej, traktując ją jako kluczowy składnik tożsamości. Osoby zamieszkujące kulturę o charakterze kolektywistycznym myślą o sobie jako o członkach pewnej wspólnoty, przywiązując niezwykle wielkie znaczenie do relacji z innymi i swojego miejsca w grupie. Te bazowe kulturowe założenia z pewnością przebrzmiewają w historii o Kunie, już nie jedynie, jeszcze nie starszym bracie – odniesienie się do nich w rozmowie po filmie, z pewnością ją wzbogaci.

Pytania: Kogo spotyka Kun w swoich podróżach w czasie? Jaki przekaz mają dla niego krewni i bliscy? Czego się o nich dowiaduje? Co pokazuje Kunowi Mirai z przyszłości? W jaki sposób losy osób z rodziny Kuna są ze sobą połączone? Co by się stało, gdyby jego prababcia nie pozwoliła dziadkowi wygrać wyścigów? Czy znacie historię swojej rodziny? Czy wiecie na przykład, jak poznali się wasi dziadkowie, rodzice? Co to znaczy należeć do wspólnoty? Jakie korzyści niesie w sobie przynależność do wspólnoty? Czego od nas wymaga? Czy wiecie, czym się różnią od siebie kultury kolektywistyczne i indywidualistyczne? Jak myślicie, jaką kulturę reprezentuje Japonia? A Polska? (odpowiedzi szukaj tutaj: <https://www.hofstede-insights.com/country/poland>)

BIBLIOGRAFIA:

Oatley K., Jenkins J.M. (2005): *Zrozumieć emocje*. Warszawa: PWN.

¹ Zahn-Waxler, C., Radke-Yarrow, M., Wagner, E., & Chapman, M. (1992). *Development of concern for others*. W: Oatley K., Jenkins J.M. (2005): *Zrozumieć emocje*. Warszawa: PWN